İlham Əliyev Azərbaycanı "yaşıl enerji"nin istehsalı və ixracında da lider mövqeyə yüksəldir

Dünyanın bir çox görkəmli siyasətçiləri və energetika mütəxəssisləri deyirlər ki, Heydər Əliyev olmasaydı, Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) neft kəməri olmazdı. Prezident İlham Əliyev Ulu Öndər Heydər Əliyevin yeni neft strategiyasını uğurla davam etdirərək Azərbaycanın karbohidrogenlərinin dünyaya ixracının BTC ilə başlanan böyük yolunu daha da şaxələndirdi. Neft ölkəsi Azərbaycan həm də qaz ixracatçısına çevrildi. Və bu gün beynəlxalq aləmdə haqlı olaraq etiraf edilir ki, Avropanın enerji xəritəsini dəyişdirən "Cənub qaz dəhlizi" İlham Əliyevin meqalayihəsidir.

Prezident İlham Əliyevin meqalayihələri "Cənub qaz dəhlizi" ilə bitmir. İndi biz Avropaya "yaşıl dəhliz" açmağı da hədəfləmişik və bu məqsədə doğru inamla irəliləyirik. Bərpaolunan enerji layihələrimizin sayı ildən-ilə artır. 2030-cu ilə qədər ölkəmizdə təxminən 6 qiqavatlıq günəş, külək və hidroenerji stansiyalarının tikilməsi planlaşdırılır. Lakin bu, planlarımızın hamısı deyil, çünki 10 qiqavatlıq bərpaolunan enerji layihələri üzrə müqavilələr və anlaşma memorandumları imzalanıb.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın bərpaolunan enerjidə texniki potensialı quruda 135 qiqavat və dənizdə 157 qiqavat təşkil edir. "Yaşıl enerji" növlərinin yaradılması və "yaşıl enerji"nin dünya bazarlarına nəqli İlham Əliyevin enerji siyasətinin prioritetlərindəndir. Ölkəmiz elektrik enerjisi istehsalının qoyuluş gücündə bərpaolunan enerji mənbələrinin payının 2030-cu ilə qədər 30 faizə çatdırılmasını hədəfləyir. Məlum olduğu kimi, Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri məhz "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" kimi müəyyən edilib. Bununla bağlı ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların bərpası və artırılması, su ehtiyatlarından və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətində ardıcıl iş aparılır. Azərbaycan baza ili (1990) ilə müqayisədə 2030-cu ilə qədər istilik effekti yaradan qazların emissiyalarının 35 faiz, 2050-ci ilə qədər isə 40 faiz azaldılmasını hədəf kimi götürüb.

Dövlətimizin başçısının neft-qaz sahəsində yaratdığı beynəlxalq əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq platforması indi "yaşıl enerji" ilə daha da möhkəmlənir. Ölkəmizdə bərpaolunan enerji sahəsinə getdikcə daha çox xarici şirkət sərmayə qoymaq təşəbbüsünü bəyan edir. Prezidentimizin Azərbaycan ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ) arasında yaratdığı dostluq və etimad bu sahədə özünü ən önəmli layihələrin gerçəkləşməsi ilə göstərir.

BƏƏ-nin tanınmış "Masdar" şirkətinin sərmayəsi ilə Bakıda tikilən 230 MVt gücündə "Qaradağ" Günəş-Elektrik Stansiyası artıq iki ildir fəaliyyətdədir. Bu, Xəzər regionunda və MDB məkanında ən böyük günəş-elektrik stansiyasıdır. Stansiyada hər il 500 milyon kilovatsaat elektrik enerjisi istehsal olunmaqla 110 milyon kubmetr həcmində təbii qaza qənaət edilməsi mümkündür. Eyni zamanda atmosferə atılan karbon emissiyası 200 min ton azaldılacaq. Bu stansiyanın şəbəkəyə qoşulması üçün 330 kilovoltluq yarımstansiya tikilib. "Qaradağ" 110 mindən çox evi elektrik enerjisi ilə təmin edəcək.

2023-cü il oktyabrın 26-da "Qaradağ" stansiyasının açılış mərasimi çərçivəsində dövlətimizin başçısının iştirakı ilə Azərbaycan Hökuməti və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərininn"Masdar" şirkəti arasında ümumi gücü 1000 MVt olan "yaşıl enerji" layihələri üzrə üç investisiya müqaviləsi imzalanıb. İnvestisiya müqavilələri Biləsuvar rayonunda 445 MVt gücündə, Neftçala rayonunda 315 MVt gücündə günəş-elektrik stansiyaları və Abşeron-Qaradağ rayonunda 240 MVt gücündə külək-elektrik stansiyası layihələrinin icrasını nəzərdə tutur. İnvestisiya müqavilələri 2022-ci ilin iyun ayında şirkətlə bərpaolunan enerji mənbələri üzrə 4 QVt gücündə "Meqa" layihələrin qiymətləndirilməsi, inkişafı və həyata keçirilməsi ilə bağlı imzalanmış icra müqavilələrinin birinci mərhələsini əhatə edir. Keçən il iyunun 4-də isə Bakı Enerji Həftəsinin açılışı günü eyni zamanda sözügedən stansiyaların təməli qoyuldu. Hazırda bu layihələr öz icrasının müxtəlif mərhələlərindədir.

Səudiyyə Ərəbistanının "ACWA Power" şirkəti isə qoyuluş gücü 240 MVt olan Xızı-Abşeron Külək-Elektrik Stansiyası layihəsini reallaşdırmaqdadır. Bundan əlavə, Azərbaycanın Energetika Nazirliyi ilə "ACWA Power" şirkətinin 200 MVt gücündə Batareya Enerji Saxlanc Sistemi (BESS), 200 MVt gücündə quruda külək stansiyası və digər layihələr üzrə də müqavilələri var.

Prezident İlham Əliyev uzaq Çini də Azərbaycana yaxın edib. Keçən ilin iyul ayında ŞƏT-in (Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı) Astanada keçirilən 24-cü sammitində imzalanmış Azərbaycan-Çin strateji tərəfdaşlığının qurulmasına dair Birgə Bəyannamə ölkələrimizin qarşılıqlı maraq doğuran bütün sahələrdə əməkdaşlığının inkişafına geniş imkan yaratdı. Bu ilin aprel ayında Prezident İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri çərçivəsində imzalanan Birgə Bəyanatı isə əlaqələrin daha da dərinləşməsi və şaxələnməsinə daha geniş yol açdı. Bəyanatın bəndlərindən birində tərəflər iki ölkənin enerji keçidini, dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafını təşviq edərək bərpaolunan enerji mənbələri sahəsində əməkdaşlığı fəal şəkildə inkişaf etdirməyə və təmiz enerji sahəsində qlobal tərəfdaşlığın formalaşmasını birgə irəlilətməyə hazır olduqlarını bildirdilər. Bununla da həmin vaxtadək artıq başlanmış olan "yaşıl enerji" əməkdaşlığının qarşısında daha gur "yaşıl işıq" yandırıldı. Bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlığa dair 6 sənəd imzalandı.

Ölkəmizdə həyata keçirilən ən iri neft-qaz və ixrac layihələrinin əməliyyatçısı olan BP şirkəti bu sahədə də ön sıralardadır. İndi bu şirkət işğaldan azad olunmuş Cəbrayıl rayonunda 240 meqavatlıq "Şəfəq" Günəş-Elektrik Stansiyasını inşa edir.

Ümumiyyətlə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur Prezident İlham Əliyev tərəfindən "yaşıl enerji" zonası elan edilib. Azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma prosesində ətraf mühitin qorunması ən vacib məsələlərdəndir. Həmin ərazilərdə "ağıllı şəhər", "ağıllı kənd" kimi innovativ yanaşmalar tətbiq edilir, ekosistem bərpa olunur.

Bu ərazilərdə həm günəş və külək, həm də hidroenerji potensialı böyükdür. Su-elektrik enerjisi xüsusi yer tutur. Bu yaxınlarda Kəlbəcərdə dövlətimizin başçısının iştirakı ilə istifadəyə verilmiş 3 yeni su-elektrik stansiyası da daxil olmaqla, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə bu cür enerji obyektlərinin sayı 38-ə, ümumi gücü isə 307 MVt-a çatdırılıb.

Naxçıvan da Prezident İlham Əliyev tərəfindən "yaşıl enerji" zonası elan olunub. Muxtar respublikanın inkişafı məqsədilə bir sıra prioritet istiqamət müəyyənləşdirilib ki, bunlardan biri də ərazinin zəngin enerji resurslarından səmərəli istifadə və "yaşıl enerji" zonası üzrə layihələrin icrasıdır. Hazırda icrası davam etdirilən "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda da bu istiqamətdə müvafiq layihələr öz əksini tapıb. Həmçinin dövlət başçısının 23 dekabr 2024-cü il tarixli sərəncamına əsasən Naxçıvanda yeni istilik elektrik stansiyası tikiləcək.

Regional gündəlikdə də "yaşıl enerji" layihələri üzərində iş gedir. Təkcə Azərbaycanda deyil, Mərkəzi Asiya ölkələrində də günəş və külək-elektrik enerjisi stansiyaları yaradılır. Dövlətimizin başçısı bu istiqamətdə də əməkdaşlığı genişləndirir. Ötən il noyabrın 13-də Bakıda COP29 çərçivəsində Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan prezidentləri "Azərbaycan Respublikası, Qazaxıstan Respublikası və Özbəkistan Respublikası hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalamışlar. Həmin sənədə əsasən, Xəzər dənizinin dibi ilə elektrik kabelinin çəkilməsi nəzərdə tutulur. Bu xətt Mərkəzi Asiyada istehsal olunan "yaşıl enerji"ni Azərbaycanın infrastrukturuna birləşdirəcək.

Xatırladaq ki, 2022-ci il dekabrın 17-də isə Buxarestdə "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalanmışdı. Bunun üçün Qara dənizin dibi ilə "yaşıl enerji" kabeli çəkiləcək. Yəni region təkcə Cənubi Qafqazı əhatə etmir, burada daha geniş coğrafiya əhatə olunur. Mərkəzi nöqtə isə məhz Azərbaycandır.

Prezidentimiz bu ilin iyul ayında Xankəndidə keçirilən 3-cü Qlobal Media Forumunda həmin layihələrin də uğurla nəticələnəcəyinə inam ifadə etmişdir: "Biz artıq bunu proqnozlaşdıra bilərik ki, Azərbaycan, Mərkəzi Asiya və Avropa ölkələri arasında imzalanmış sənədlər Azərbaycanın bir növ qovşaq olacağını nümayiş etdirir. Azərbaycan nəqliyyat, istehsal və paylama nöqtəsi olacaqdır. Bizim çox böyük artım potensialımız var".

Beləliklə, dünyanın iqlim və enerji yolunda taleyüklü bir mərhələyə daxil olduğu vaxtda Azərbaycanın "yaşıl enerji" zonaları, "yaşıl enerji" dəhlizləri, enerji saxlama, şəbəkə infrastrukturu və hidrogen sahəsindəki təşəbbüsləri qlobal iqlim hədəflərinə çatmaq üçün həlledici rol oynayır. Bu təşəbbüslər Azərbaycanı bərpaolunan enerjinin inkişafı və ixracında lider mövqeyə yüksəltməklə yanaşı, genişmiqyaslı ötürmə, uzaq potensial enerji mənbələrinin istehlak mərkəzləri ilə əlaqələndirilməsi, enerji təchizatı ilə tələbat arasında tarazlığın təmin edilməsi və böyük həcmdə "yaşıl enerji" güclərinin şəbəkəyə inteqrasiyası ilə qlobal miqyasda təmiz enerjinin inkişafını sürətləndirmək üçün unikal imkanlar yaradır.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Azərbaycan. - 2025.- 15 oktyabr (№221).- S.11.